

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . . . 20 кор.
на пів року . . . . . 10 кор.
на чверть року . . . . . 5 кор.
на місяць . . . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . . . 8 рублів
або 18 франків
Подвинок чело по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5½ год пополудня.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунчини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошення звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Парляментарне положенє.

(X) Наслідком наглого внесення д-ра Крамаржа розпочала ся в четвер в раді державній розправа над відомою заявою міністра президента д-ра Кербера з 16. жовтня с. р. Дорога до сеї розправи була доси завалена всякими іншими внесеннями, так що аж після усунення тих перепон можна було приступити до сеї розправи. По сій розправі сподівано ся загально проясненя вельми замраченого парляментарного овиду, однак бодай дотеперішні промови не справдують сих надій. В розправі промовляли між іншими дотеперішними речниками два визначні представники спірних сторін Німців і Чехів — бувший міністер торговлі др. Бернрайтер і бувший віцепрезидент посольської палати др. Крамарж. Промови обидвох сих речників були вищвітом красомовства і політичної зручності і незвичайного супокою, однак не подали нічого нового та не вказали способу до виходу з політичної блуканини. Др. Бернрайтер справедливо вказав на велику вагу економічних, скарбових і суспільно-політичних справ, які вижидають вильних заходів, та перейшов і до зикового питання, що на его думку не є одним предметом німецько-чеського питання.

Однак мимо широкого овиду, з якого була виголошена річ д-ра Бернрайтера, не подав она розвязки запутаного німецько-чеського питання, (др. Бернрайтер виразно висловив, що він не має на се способу), мимо значного наближеня до супротивного табору не ставить річ д-ра Бернрайтера кладки, по якій спроможна було би перейти скрізь пропасть до супротивного табору.

На річ д-ра Бернрайтера відповів з незвичайною ввічливістю і політичним тактом др. Крамарж. Річ его була також певним наближенем, однак мимо того і сей речник не промостив дороги до повного зближеня з супротивником. І нічого дивного, позаяк Німці уповні побідною німецькою обструкцією не хотять ані на волос уступити з свого становища, не хотять чути про внутрішнє урядованє чеською мовою хочби лише в чисто чеських округах. А вжеж чеський нарід, який так могутно розвинув ся в культурнім і національно-політичнім напрямі, що на кождім полі може зм'ярати ся із своїм противником, не дасть ся ему на поталу, не допустить до того, щоби Німці стали витязями а Чехи побідженими. Німецько-чеська справа може бути поладжена лише дорогою компромісу, а компроміс вимагає з боку теперішних верховладників Німців певних уступок, про які они не хотять чути. Задля того Чехи, хоч не ведуть галабурдної обструкції, в дійсности перейшли на сю дорогу і загатили дневний порядок цілою масою наглих внесенєв. Правильним способом отже нема вигляду поладити конечних правительственних предлог, т. є бюджетової провізорії і нового військового закону про збільшенє контингенту рекрутів (проти котрого по-

встають рішучо всі сторонництва), бо до 1. січня 1903. р. остає ще в найліпшій случаю яких п'ять тижнів.

В парляментарних кругах сподівують ся, що ві вторник річ д-ра Кербера, яку має проголосити в розправі над заявою з 16. жовтня, може причинити ся до проясненя і поправи парляментарного положеня. Однак многі парляментаристи сумнівають ся, чи поведе ся осягнути д-рови Керберови такий успіх. В такому случаю стало би парляментарне положенє вельми критичним, бо Чехи не таять ся з тим, що не пустять ніякої предлоги без вдоволення їх домагань. Треба би отже глядіти виходу з сего парляментарного лабіринту рішучими середниками. Так як з зібранем ради державної були поговори про ві розязанє, так і тепер они наново виринають, хоч побіч них кружляють всякі вісти про коаліційне міністерство, про відпустку д-ва Кербера (горяче бажанє Поляків) і т. и. Хоч всі ті вісти треба приймати з великою осторогою і хоч они бодай в найближшій часі не мають виглядів на здійсненє, всеж таки они є знаменні і характеризують невідрадні парляментарні і політичні відносини в нашій державі. Так само і з Угорщини надходять неспокійні вісти про тамошнє парляментарне положенє і про можливість уступленя міністерства Селя.

Хліборобський страйк в державній раді.

Промова пос. Брайтєра.

(В скороченю).

Висока палато! Причиною сегорічного незвичайно великого руху селяньського були нечувані суспільні і економічні відносини в краю; хотий той рух спичено на разі жандармами, війском і судами — звичайними в Австрії способами на суспільну нужду, — то він буде все таки повтарити ся і може довести до страшного кінця, коли в Галичині не поладить ся раз економічної справи селяньства. Галицький селянин є трудящий і пильний, але при своїй темноті живе в страшній нужді; вдоволяє ся чим-небудь і обмежає свої потреби до неможливости, живе тим ґрунтом, на котрім опирає ся панованє галицьких властителей великих посілоств, які визискують его сили і хитро та насильно загарбують ему его дрібні політичні права, так що галицький селянин, особливо в східній Галичині є невільником в повнім значіню сего слова.

Безпосередною причиною сегорічного руху була соромно мала платня за роботу і велике поведене дідичів з селянами, так що вкінці хлоп мусів собі сказати: Га, мій Боже! Від рана до ночи гарувати і при тим з живкою і дїтьми з голоду пухнути, цілий євїт своєю працею годувати і за те ще брати буки від панських посіпак, а самому панови давати собі підступом-видирати політичні права, — то ліше не жити! І селяни застрайкували.

Панове визискувачі будуть певно на свою оборону говорити, що сей рух є наслідком національних спорів між Поляками і Русинами та що его викликала політична агітація. Отже я внакше переконав ся, коли обїздив край через

десять тижнів. Так рускі як і польскі селяни у східній Галичині мало знають, або не хотять знати про національні колотнечі, які ведуть ся між польскими і рускими сторонництвами. Доказом сего є, що так рускі як і польскі селяни страйкували разом і то не тільки против дідичів-Поляків але й проти Русинів, — як про те я переконав ся на власні очи. Але селяни так польскі як рускі приходять уже до пізнаня, що дерунам є цілком все одно, чи вони деруть шкіру з польского чи з руского хлопа.

Мушу тут також зазначити для поясненя слів п. Романчука, що не всі польскі часописи, що шире промовляють за рівними правами Русинів, і попирають їх жадаєв.

Приступаючи до річи, мушу вперед сказати кількома словами, серед яких гараздів живе галицький селянин. Дїленє ґрунтів дійшло до того, що бувають сторони, де половина людей в селі не має більше, як пів або лише чверть морґа, а взагалі таких малоземельних або й безземельних буває трета часть. Можна би зарадити сему лихови бодай вчасти, коли би повернути тисячі морґів неужитків меліорациями в урожайне поле; але про те не думає ані краєве ані центральне правительство. До того хліборобске населенє Галичини є незвичайно густе. Коли в Англії припадає на один квадратний кілометр 27 хлопів, у Франції 32, в Угорщині 33, в Німеччині 37, в Чехах 44: то в Галичині припадає їх 64, декуди 80, або ще більше. Се змушує селян до еміґрації. Однак щоби шляхтичі не тратили дешевого робітника, то старости не пускають людей з краю. Таким способом селянин є змушений глядати зарібків в краю. Задля браку промислу і фабрик зарібки можливі є для него лише в дворах, та й то лише на дуже короткий час живя. З того виходить, що галицький селянин голодує цілий рік, як виказав пок. Щепановський, а річно умирає в Галичині 50.000 на голодовий тиф.

Бесїдник подає подрїбно високість платні за всякі господарскі роботи, при тим покликуює ся то на свої власні спостереженя, то на урядову статистику, то на такі євїдоцтва, як ки. Йос. Пузини. Показує квіток з печаткою і підписом двірського обшару в Чижикові з під Львова на доказ, що той двір ще дня 17. червня с. р. платив робітникови 20 кр. на день. При такій платні не дивота, що унрава одного гектара землі коштує у східній Галичині 18 зр. 11 кр., поки пр. в горішній Австрії коштує вона 47—66 зр. в Істриї 35—76 зр., в долишній Австрії 63 зр. За те народ голодує, з безстидністю дідичів доходить до того, що пр. один сказав до бесїдника: «Добре, що хлоп голодує, бо за тонку соли м-жпа мати робітника».

У дідича Ант. Скшвинського в Журавні пр. служив селянин Мих. Табачинський. Зі своєї марної платні мусів панови платати ще комірне за свою жінку і дїти. При кінці серпня 1899. р. просив він управителя о дві мірки бульби, котрі й так уже відробив; але управитель не хотів ему дати тих бульбів. З розпуки бідний слуга взяв для голодних дїтий кілька бульбів з панського поля. За те дідич набив его пистуком по голові, а відтак казав его положити на лаву і власноручно влінив ему 25 буків. Справа оперла ся опісля перед судом. В перемпшлянським повіті в Станимирі є дідичем Арцїшевський, нечуваний скупяга. В потреби обїзює він пр. 30 кр. за вижатє кони збіжа, але місяцями аволікає

з виплатою, а вкінці потручує собі то за те, то за се так, що виплачує по 5—6 кр. від копш. Перемишлянському старості Вінрекому вже так надоїли вічні жалоби селян на того пана, що вже їх і слухати не хоче, тільки відразу проганяє від себе. А Ардшевекого так уже знають люди широко й далеко, що в остатніх літах він нігде не може дістати робітника, щоби зібрати збіжжя з поля. В Козлові є дідичем молодий Розвадовский. Він формалям платить по 30 зр. на рік і дешево збіжжя. Коли парубок занедужає на пів дня, то потручує ему з платні 1—2 К, а коли покличуть парубка до військових вправ, то за 4 неділі потручує ему 15 зр. У того самого дідича придибав раз єго посіпака старенького 75-літнього чоловіка, що піс з ліса кавалок дерева, він здер з него одіж і так серед зима погнав єго до двора, де пан казав старенького перевернути і влінив єму тим самим патиком три буки. В Желехові великим, в повті каменецьким, є державцем Бурггард; 25-літний єго синок подибає раз 70-літнього Стефана Пеха, як пас корову в рові, що на половину належить до громади, а на половину до двора. Панич заняв старого разом з короною до двора і там так єго обив, що нещасного треба було аж на возі відвезти до дому, де він кілька місяців відлежав хорий. Крім того заграблено Пехови ще й кожух за шкоду, яку нібито зробила корова. Свого парубка Подолоука за те, що той взяв собі раз в зимі трісок з двора до дому, казав той сам панич звязати і на цілу ніч кинути до хаїва. Єго отець, сам державець Бурггард, знаний з того, що за найменшу шкоду, яку зробить єму хлопека худоба, грабить селянам кожухи, котрих назбирав уже кількясот. Ексц. п. Абрагамович звик до роботи брати на кілька неділі діти з Дроговижа з дому сиріт, але коли приходять до виплати, то ексцеленція платить аж тоді, коли єго до того змусить суд на жалобу дроговижского заведеня.

Бесідник вказує на визиск панів з лісами, грибами, пасовищами, водою, коноплями і т. п. та пригадує між иньшим сумний торічний випадок в Манастирці. Сі справи були вже порушені в промові п. Романчука, тому поминемо їх.

(Конець буде).

З державної ради.

В п'ятницю відбувала ся дальша дискусія над декларацією д-ра Кербера і по відчитаню внесень та інтерпеляцій промовляли Хорват пос. Бянкін і Чех пос. Пражак. Цілу увагу палати звернули на себе своїми уміркованими промовами пос. Бернрайтер з ключу вірноконституційної більшої власности і пос. Крамарж. Пос. Бернрайтер зазначає, що задля виясненя положеня кожде сторонництво мусать передовсім ясно зазначити своє становишко. Запускати ся тепер в подробиці языкової квестії не час, але треба розелідити вагу квестії, порушених премієром. Народи над бюджетом забирають палаті за багато часу. Належало би бюджет основніше переробляти в комісвах, тимбільше, що сегорічний бюджет дуже завиллий. Бюджетову рівновагу трудно удержати ся, бо в цілій Европі є некорисні фінансові відносини. Бюджет не є лише для правительства, але і для інформації загалу, не лише на тепер але і для будучого плану скарбового. З одної сторони треба щадити, з другої побільшати жерела доходів. Що-до угорської угоди бесідник віддає признає правительство, що в рішучий спосіб стануло в обороні інтересів Австрії. Формула Селя не містить в собі нічо небезпечного ані нового, бо угорський закон жадав лише, щоби оба правительства найдальше до р. 1901. підняли наради в квестії митово-торговельного союзу. А що митова і торговельна спільність обовязує після того закона до р. 1907, то ще до того часу они можуть бути в пору відновлені. Також на милітаризм треба глядіти з економічного становишка, бо він служать до оборони промислу. Рівно з піднесеням д-р. Кербером забезпеченем на старість є важною квестія забезпеченя від припадків. І багато иньших справ законодавства і адміністрації чекає полагожденя, коли тимчасом засіданя палати запахає ся

наглими внесеними. Що-до языкової квестії то баденівські розпорядженя були лихі тим, що створили річ, неможливу до переведеня. Треба було їх цофнути. Тепер знов справа зійшла на дорогу уступок, але на ній не дійде до ціли, лише своїм кружлянем розярює уми. І се справляє найбільшу трудність. Треба висказати ясно, які є жаданя і застановити ся зріло і спокійно, які були би средства і способи для їх заспокоєння. Рецепти на се бесідник не має готові в кишени, але вірить, що лише сама палата може створити сей лад тим способом, що передовсім зрезигнує на розвязанє языкової квестії в цілости. Перше нехай уладять ся языкові відносини в Чехах, на Моравії і Шлезку та бодай хоть тимчасово. Коли переступлять сю мертву точку, то вже відтак і найтрудніші квестії можуть розвязувати. Мусимо в языкових справах — кінчить бесідник — поступати від гори до долини, від загалу до подробиць, а в сей спосіб може дійдемо до розвязки тих трудних квестій. (Живі оплески).

Пос. др. Крамарж зазначає, що легко тому говорити з висшого становишка хто всьо посідає, але тому, що чує ще заподіяну собі кривду, нехай буде вільно промовляти в иньшій тоні (оплески Чехів). Коли розвязанє языкової квестії стає трудним проблемом, то з того не можна підносити закиду против Чехів. Чехи не бажають упадку держави, з якою вжуть їх вікові інтереси. Одна є дорога виходу, а сеї жадають Чехи: дорога справедливости. До мирових конференцій приступили Чехи без упередженя — Німці їх розбили; в палаті занехали обструкції, однак їм зроблено з того заміт з німецької сторони, що роблять політику вимушуваня. Посипав ся дощ мільярдів на інвестиції: Німці задля того зросли в популярности, а Чехи лиш наразили своє сторонництво, бо раз-враз відкладали языкову квестію. Само правительство, яке починило поважні обіцянкя що до заведеня внутрішного чеського языка, як урядового, замість приготувати до сего опінію, голосать через віденські дневники, якими розпоряджує, що чеські політики не ведуть серйозної борби, і яким мілгоном на чеські ціля дадуть заспокоїтись. Вкінці двома днями предложено чеським заступникам «языкові основи» д-р. Кербера.

Такі «основи» міг лише уложити Німець а не чоловік, який хоче стояти понад сторонництвами. В тих «основах» укорочено ще давні навіть права урядової чеської мови через створене окремого языкового і «вандрівних німецьких урядників». Ті «основи» не мають жадних соціальних підвалин. Хотий др. Кербер знав, що переведенє сих «основ» в парламенті є неможливе, вінс їх до палати наче на наругу чеським послам. Бесідник відкажує парламентові компетенції в тій квестії, в ній мають передовсім рішати Чехи і Німці самі.

Переходячи до квестії угоди з Угорщиною дякує бесідник пос. Бернрайтерови за поясненя що конець сего року не є ще критичним речинцем. Але се не звільняє правительство від як найскоршого покінченя справи митової тарифи, і торговельних трактатів, бо Австрія мусить бути готовою на случай установленя нової тарифи в Німеччині, щоби тоді не стати безоборонною. А до того всего треба вже раз покінчити з языковою справою. Чехи не жадають кривдженя Німців, але справедливости для себе. Не пристойть, щоби засадою правительства був страх перед Німцями, що більше, перед одним сторонництвом, ба перед одним чоловіком т го сторонництва (Шенерр!) Колиб не німецькі радикаль, то справа языкової угоди стала би живоною. Колиб Австрія виявила незломну волю справедливго поступованя, то і Німці покорили би ся. Нехай зречуть ся розширюваня прав Німцям на некористь других народностей. Від того зависить могутість Австрії і єї міжнародне значінє в Европі. На самих Німцях правительство не може оперти ся, а в д Чехів не може жадати самих лише жертв. Навіть абсолютизм не є страшний Чехам. Але з такими розбитими фінансами не іде ся до абсолютизму. Тут нема иньшого виходу, як довести до національного мира, або зважитись на рішуче діло. Не зважив ся ти, Ексцеленціє — кінчить бесідник, звертаючись до премієра — на сповненє існуючих законів, як

ти обіцював, то прийде хто иньший, енергічнійший і відважній, який рішить ся перед цілим світом задокументувати, що Австрія є державою, яка без боязни перед иньшими, хоче справедливо поступати супроти всіх народів. (Гучні оплески Чехів).

Конець засіданя.

Пос. Романчук витає як відраду провяу, що правительство уважає важнійшою дорогою закона, чим розпоряджень. Тому, що языкові відносини в Галичині не є управильнені в законодатній дорозі, лише за помочю розпоряджень, а іменно виключно на користь Поляків, бесідник жадає, щоби правительство, коли тепер вступило на дорогу закона в языковій квестії Чех і Моравії, предложило закон задля управильненя языкових відносин в Галичині. Пос. Пастор. Они вже управильнені. Ма завсїгда протестували проти ганцих розпоряджень, однак нашого протесту не вислухав ніхто. Колиб правительство не хотіло тепер вступити на дорогу, якої ми жадаємо, то домагаємо ся виконуючого закона до арт XIX основних законів. На сїм перервано наради; слідуєче засіданє у вторник.

Пора відновити передплату!

Н О В І Н К И.

— Календар. Ві вторник: гр.-кат. Анастазій; рим.-кат. Мартина. — В середу: гр.-кат. Зиновія і Зиновії; рим. кат. Кушберта.

— На кабінет шчільний рускої виділової школи ім. Шевченка у Львові зложили рускі путники в Римі на руки п. Ольги Барвінської квоту 164 К 36 сот., до якої значнійшими датками причинили ся ВПр. Митрополит Шенцицкий, Пресольвчений Епископ Чехович, мітрат Білецький і ин., за що їм щироруске спасбі. Сей примір нехай буде заохотою для Вп. Родимців, щоби до трех місяців доповнити визначену квоту 1000 К.

— Подвійна акція. В Коломиїчній нас бють, а в Стрийцічній нас гладять. В Коломиїчній зворушили ся загрожені нашими дописями кацапекі адгеренти станиславської «фамелі» і на соборчиках ухваляють «обурєніє» для «Руслана», а в Стрийцічній роблять єму рекламу відбиткамп. Іменно надіслано нам звідтам піваркуш, на яким відбито допись: «Консолідація rediviva» з ч. 227. нашої часописи. Хто заняв ся сею (мимоходом сказавши, досить недбалою) відбиткою, нам зовсім не звісно, але як нас запевнюють зі Стрийцічнин, розіслав єї до всіх урядів громадських і парохіяльних і тим прислужив ся чимало найій народній справі, отворяючи виборцям очи на закулісові тайни сеї консолідаційної зделки «Олесницький-Давидик». Маємо надію, що і в Коломиїчній наші ревеліції будуть ще за рамки оправляти, бо о и основані на чистій правді і диктовані лише щирим бажанєм загального народного добра без всяких личних мотивів ані анїмозий.

— З товариств. На загальних зборах академ. земляцтва «Русь» в Градци вибрано до виділу сеніором Ярослава Стефановича, ук. студента інженерії; консеніором Льва Прухницького, студ. інж., а касієром Осипа Гніцкого, студ. інж.

Програма концерту «Стрийського Бояна», котрий відбуде ся у четвр. 13. н. ст. падолиста під управою о. Ост. Нижанковського: 1. Шуман: «Цигани» хор мішаний з фортеп. 2. Н. Вахнянин: «У сні я снів» хор муж. з фігарм. 3. а) Лисенко: «Ой один я один», б) Gall: «Ach dziwnie dżę», сопранове сольо пані Маєрової з фортеп. 4. Бортнянський: «Скажи ми Господи причину мою» хор міш. з фігарм 5. Сольо скрипка з фортеп. пп. Паньків і Гертнер. 6. О. Нижанковський: «Нова Січ» хор муж. з сольом барит. 7. а) Godard: «Berceuse» тріо на мецосопран, скрилку і фортеп. пані Маєрової пп. Паньків і Гертнер; б) Noskowski: «Stach» сольосьпів пані Маєрової. 8. Січинський: «Лічу в неволи» хор міш. з фортеп. — По концерті комєрс. — Чистий дохід признаний на «Народний Дім» в Стрию. Тому, если кому важкі обставини не позволять дня того явитись в Стрию (а таких чей буде не багато), нехай звольть прислати свою ленту на ціля товариства.

— Хліборобні страйки перед судом. Дня 30. жовтня с. р. перед трибуналом карним в Тернополі відбула ся розправа против Михайла Нагірняка з Васильковець, гусятинського повіта. Нагірняка обжалувала прокуратурія о те, що дня 26. липня с. р. в Васильківцях допустив ся злочину насильства на робітниках Николі Гарбузі і других, побивши їх в тій ціли, щоби на роботу до двора не ходили, а дня 28. липня грозив побитєм Яськови Яневскому, щоби відстрашити тогож від роботи на лані. Нагірняк

пересидів через 10 тижнів в слідчій в'язниці. Обжалований перечив вину. По переведеній розправі трибунал увільнив обжалованого від злочинів з §. 98. а. і б. з. к., а засудив його тільки на 3 дні арешту за § 3. зак. коал. Боронив п. А. Гринецький.

Перед трибуналом карним в Тернополі відбула ся дня 23. жовтня с. р. розправа проти Данила Польового і 8 товаришів з Ракового Кута, гусятинського повіта, о злочин насильства, сповнений дня 25. липня с. р. в Раковім Куті на робітниках, привезених з Постолівки, в той спосіб, що обжаловані робітників обкинули каміннями і покалічили, а між ними Ягу Кордиш тяжко. Всі обжаловані виправдували ся тим, що будьто там не були, будьто каміннями не кидали. По переведеній розправі трибунал засудив: Данила Польового і Павла Кулика за злочин з §. 98. а) з. к., першого на 4 тижні, а другого на 3 місяці тяжкої в'язниці, Петра Шмира, Франка Таравського, Франка Древняка і Івана Косовича за переступство з §. 3. коал. зак. від 10 днів до 4 тижнів арешту, пробіх увільнив. Оборонець п. А. Гринецький зголосив жалобу неважності від сего вироку.

— **Відзначення.** Міністер просвіти наділив п. Івана Гамоту, урвалителя 4-кл. школи ім. Шашкевича у Львові, титулом директора в признаню за его довголітню працю.

— **Краса рада шкільна** іменувала: Вінк. Дирча, Клем. Клебера, о. Василя Дубіцького і Михайла Городиского заступниками учителів в гімназії Франц Йосифа в Тернополі; в народних школах: Василя Білецького старшим учителем 5-кл. школи в Ходорові, Кароліну Лянг мол. учит. 4-кл. школи ім. Гофманової в Станиславові, Ант. Равску мол. учит. в Підкамени, Конст. Лисицьку учит. в Озерянах, Вол. Рущицького учит. в Завалю; перенесла: Марию Желехівську з Песла до Букова, Антона Чижевського з Золотого Потока до Устечка; уділила громаді Пруси, львівського округа, 800 К безпроцентової позички на будову школи.

— **Православна пропаганда.** «Діло» доносить, що бувший «сотрудник контори» Дудикевича в Коломиї, а теперішній помічник в канцелярії д-ра Коса в Калуші, Стефан Кушнір, зголосив перехід із гр.-кат. обряду на православ'я.

— **До повіт. ради в Турції** вибрано дня 21. жовтня с. р. кандидатів з листи дідича Осуховського, а іменно вибрані отсі: Івн. Осуховський дідич, декан Мих. Прухницький, оо. М. Калинич, Як. Борковський, Л. Солтикевич, префект Ст. Яворський, Йос. Матковський, Ів. Т. Нановський, Ів. Сахарницький, Хар. Зубрицький, Сем. Сонич і Мик. Височанський. Крім п. Осуховського всі Русини.

— **Револьверовий замах.** До одного з третьорядних готелів при ул. Рівницькій у Львові зайхав оноді якийсь молодий мушьяна і подчв. що є радом з Росією, і студентом медицини у Відні. В кількох днях сей студент познакомив ся з п. Йодко-Наркевичем, польським писателем і просив его позичку. В п'ятиццю п. Йодко приніс — як оповідав — гроші, але ледви вийшов до кімнати згаданого студента, як гримнув стріл з револьвера, а куля влучила п. Йодка в стегно. На крик раненого впадо готелева служба; студента звязано і заведено на поліцію. Заряджено слідство, але вислід его держить поліція в тайні. Студент має називати ся Николай Козіцький, має бути родом з Камінця подільського, а що найважніше, має бути висланником якоїсь революційної чи іншої партії в Росії.

— **В Бібрці** увязнено секретаря староства Франца Вечорка, підозріного о махерства при військовій бранці. Говорять, що приїде до арештованя ще інших панків, які за грубі гроші увільняли жидків від війська.

— **Презенту** на парохію в Долині надала тамошня міська рада о Величковському, дотеперішньому парохові в Букачівцях.

— **Др. Пілят**, професор львівської політехніки, перепросив вже своїх слухачів, за обиду кинену їм публично з катедри, а що-до іспитованя слухачів на годинах викладів, згодив ся питати лише тих, що самі до іспиту зголосять ся. Тим чином покінчив ся спір між студентами а професором, про що ми оноді доносили.

— **Жиди між собою.** На онодішніх зборах членів жидівського тов-а «Огніско» у Львові прийшло при виборі голови до бучі, яку полагодив присутній комісар поліції в сей спосіб, що розв'язав збори. Розходило ся о те, чи головою має бути сіоніст, чи антисіоніст.

— **Слідство.** Дирекція рускої гімназії у Львові зарядила слідство в справі подій на Личаківськім цвинтарі в день Задушок. Про слідства в польських гімназіях нічого не чути, лише Русини провинили!

— **Страйк фармацевтів** має ся небавом почати в цій Галичині, бо властители аптек не пристали на їх жаданя. Фармацевти домагали ся підвищення платні і упрямління часу праці.

— **Вісті з Буковини.** (Руска селяньска Бурса в Чернівцях). П. Панько Клим, студент філософії, заснував в початком сего шкільного року,

селяньску бурсу для дуже бідних учеників. До бурси прийнято 25 питомців, з того є 3 Галичан, а прочі Буковинці. Сім питомців бурси ходять до гімназії, 17 на приготавлюючий курс, а 4 до народних шкіл. Доходи полягали на вкладках, які зобовязали ся платити місячно деякі добродії. В вересні було таких доходів 100 К 90 сот., а принагідно зложено 99 К 80 сот. — разом 200-70 К. Видатки виносили 222-32 К. Діяльність бурси представляє ся менше-більше так: для 7 учеників заплачено вписове, для 3 постарано ся о метрику і покрито полуневі з тим коштом, для 6 учеників закуплено книжки, а 3 ученикам давано харч. Крім сего заплачено квартиру, зложену з 3 кімнат і кухні за 37-60 К місячно. Бурсаки дуже добре учили ся, бо 25 з них не були виказані на I конференції з ніодного предмету. Кураторами бурси вибрано: д-ра Конст. Кліма і проф. Ісепенка.

(*Личні вісті*). До Червоцець приїхав в п'ятиццю міністер скарбу бар. Калій, почім поїхав до Жучки до свого сина, що є офіцером при гусарах.

(*Іменованя*). Міністер просвіти іменував проф. реальної школи Діоніза Сімйоновича, краєвим інспектором в VII кл. рангі.

(*Буковинський патріот*). П. Дмитро Грищук, купець в Садагурі, обходив сеї суботи свої 50. уродини і іменини. З тої нагоди дарував на акад. товариство «Січ», та на одну і другу руску бурсу по 25 К, а крім того 20 К самим бурсакам.

(*Самоубійство*). Дня 31. жовтня с. р. відобрав собі жите в Радівцях вистрілом з револьвера син тамошнього пароха, Корнило Дан. Причина самоубійства незвісна.

— **Щасливі дівчата.** Селянин Сусул з Брновиць малих коло Кракова вже третю дочку видав за пана. З двома дівчатами повінчали ся пп. Тетлаер і Ридель, а нині в понеділок відбуло ся вінчанє третьої Сусулівної з п. Казимиром Попельом.

— **Чума між Китайцями.** В китайській дільниці Сан Франціска вибухнула чума з нечуваною лютостюю. Причиною сего є крайне нехлюйство і бруд в хатах Китайців. Санітарний уряд міста заявив, що треба чим скорше спалати сю часть міста, а Китайців розігнати, бо в протівнім случаю чума розширить ся на ціле місто.

— **Лекційна комісія** завязала ся в тов. «Січ» у Львові (Ринок 10) і поручає нашій П. Т. Публічній здібних інструкторів і корепетиторів. Інтересовані можуть зголошувати ся письменно або лично (між 12—2. год. попол.). На листову відповідь належить долучити марку на 10 сот.

— **Ц. к. Дирекция залізниць державних у Львові** оповіщує:

Уряджений доси лише для руху особового перестанок Гате на шляху Колін-Черчан в окрузі ц. к. Дирекції залізниць державних в Празі, отворено дня 1. падолиста с. р. для загального руху. Того самого дня отворено на тім шляху поміж стаями Кочеради і Гведзноїц перестанок «Кочеради» для руху особового. Білети їзди продає ся в готелю в Кочерадах. За пакунки платять ся в стації призначеня.

— **Переписка Редакції.** Вп. Г. Б. в Д. Жалуйте ся на о. пароха в Б. підгаецького деканату, що спровадить нові Тучани, а не подаєє навіть его імени. Тому даруйте, що наших загальних закидів ми не публікуємо, тимбільше, що они в такій формі не мали би жадного успіху в рішаючих сферах.

— **«Товариш»** ілюстрований календар на 1902. рік можна набувати по 50 сот. (половина ціни) у накладчика Сеня Горука, Львів, пл. Домбровського ч. 1. (На порто належить долучити 10 сот.).

Наука, штука, література.

— **Дзвінок ч. 21**, з дня 5. падолиста 1902 містить: Казка про три пси. — Що уміють слони (ілюстрація). — Дроворуб. — Козак. «Когут-Курка». — Птичник (з ілюстрацією). — Дивні подорожжя і пригоди на суходолі й воді. — Переписка Редакції.

В концерті „Льв. Фільгармонії“ з 8. падолиста попрощав ся Барцевич зі Львовом концертом (D-moll) Венявського, тожож «легендою», Зарицького «мазурком», Губая «Зефіром», Лявба «польовесом» і Вагнера «Preislied-ом» з Meistersinger. Програма з надатками була так всесторонно уложена, що адоратори скрипкарської техніки вийшли вдоволені. Ми однакж будемо заедно одушевляти ся тоном Барцевича, пересвідчені, що артизм скрипкарський лежить лише в тоні — в «бесіді» скрипки. А на сім поли Барцевич був і остане (подібно як Вільгельмі) недостижимим для багато скрипкарів

европейских. Сільвіо Рісегарі, ученик Лешетицького, що дебютував в концерті Сен-Сена (G-moll) і в деяких шопенівських творах, представив ся нам яко совісний адепт штуки. Молодому артистови недостає ще музикального темпераменту і чувства. Баритоніст М. Уляновський співав Рубінштайна «Азру», Перголесого «Tre giorni», Геншля «Morning Hymn» і Невядомського «Jakże się tam brać dziewczyno» з доброю деклямацією і вдоволив навіть вибагливішу аудиторію. Суд наш, що Уляновський є хороший інтерпретатор «пісні», зовсім оправдав ся. Орхестра повторила в сім концерті Носковського «Морске Око» і дві частини з чудної сімфонії Гольдмарка: «Сільске весіля». — Популярний концерт з 9. падолиста приніс нам лише одну дрібну новість орхестральну, іменно Гендля «сцену соловіїв». Гендель належить до геніяльних поетів музичних (1685—1759). Він є творцем музичного епоса і автором множества ораторій на великі хори з супроводом орхестри. Теми до своїх музичних епопей брав Гендель вчасти з біблій, вчасти з мітичного світа Греків. Естера, Дебора, Аталія, Юда Макабей, Йосиф, Йозуа, Сузанна, Соломон, Ефта, Савл, Самсон і другі відтак Геракл, Семелє, Аціс і Галатея — суть сими героями, котрих він прославив в своїх ораторіях. Гендель одушевляв ся героями, що бороли ся за свободу свого народу. На поли чисто-орхестральної музики Гендель робив доперва перші кроки і підготовив лише терен для драматичної музики Глюка, а чисто орхестральної Гайена. Слухаючи «сцену соловіїв» Гендля, ми мимохіть перенесли ся в віки наших прапрадідів і пізнали тодішний музичний смак. Флет і кларнет щечечуть з собою на тлі смичкової гармонії. — Співачка, п-ні Леваль, що виступила в сім концерті, не була мабуть дисповованою, тож і не могла вдоволиити і найменше вибагливих з посеред численю зібраної публіки. Повторені частини з Гріга суїти «Peer Gynt» виконала орхестра під управою Челяньського знаменито.

— **Репертуар Львівської Фільгармонії.** Ві вторник, дня 11. падолиста, «сімфонічний концерт». Програма: 1. Бетговен: Увертура «Егмонт» 2. Charpentier: «Вражия з Італії» а) Серенада б) Над жерелом; в) На груді; г) На вершках; д) Неаполь. — II. I. Двожак: Сімфонія «З нового світа». — III. I. Чайковський: «Сумна пісонька». 2 Лішт: Рапсодия ч. 1.

В четвер, дня 13. падолиста, «великий концерт Вагнерівський» при співучасті Александра Бандровського, Ірени Богус і Адама Людвіга.

Телеграми.

Відень, 9. падолиста. При вчерашніх тіснійших виборах соймового посла з дільниці Фаворітен побидили антисеміти. Послом вибраний Прохаска 6,262 голосами. Соціал-демократ Адлер одержав 6,223 голосів.

Дубровник (Дальмация), 9. падолиста. Тутешного редактора Фабріса арештовано під замітом державної зради. Фабріс є Сербом, а его орган завзято воював з хорватськими народовцями. У Відні увязнено студента Трояновича, що стояв в зносинах з Фабрісом.

Судрінґам, 10. падолиста. Цісар Вільгельм прибув вчора на стаяцію Вальфортен, де его привитав англійський король Едвард і кн. Валії.

Медіолян, 10. падолиста. До Corriere della Sera доносять з Риму, що минулої середі Сьв. Отець приймав на довній аудієнції російського радника стану Шереметієва, котрий заповів Папі відвідини царя Миколи в найближшій часі і обговорював спосіб прийнятя.

Мадрит, 10. падолиста. Impraesial доносить: Португальська армія є невдоволенна зі способу веденя публичних справ, в наслідок чого за намовою трех генералів з Лібони армія устроїть демонстрацію проти правительства.

Пекін, 10. падолиста. Бюро Райтера доносить, що в окрузі Кауї в полуднево-західній часті провінції Чілі вибухнули розрухи. Повстанці запротестували проти плачення воєнного відшкодованя державам. Проти повстанців вислано військо.

